CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **E-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **7 czerwca 2022 r.**
GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**
CZAS PRACY: **180 minut**
LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 26 stron (zadania 1–31). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
8. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.

EWOP-R0-**100**-2206

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Układ graficzny
© CKE 2021

Zadanie 1. (0–1)

O grupach społecznych

Opis 1. Podstawowa, pierwotna, mała grupa społeczna składająca się z małżeństwa oraz – ewentualnie – jego dzieci. Pełni funkcje: socjalizacyjną, materialno-ekonomiczną, kontrolną oraz emocjonalno-ekspresyjną.

Opis 2. Jedyna grupa, w której z definicji musi występować społeczność dwupokoleniowa. Jej funkcjonowanie jest określone przede wszystkim przez układ instytucjonalny, ale mają na nią wpływ także relacje interpersonalne. Jest grupą, w ramach której odbywa się proces przekazywania wiedzy naukowej.

Na podstawie: *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych,* red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2007, s. 155–158.

Do każdego opisu grupy społecznej dopisz jej nazwę.

Opis 1. – ……

Opis 2. – ……

Zadanie 2. (0–1)

Rysunek satyryczny

www.mleczko.pl

Wyjaśnij problem przedstawiony na rysunku satyrycznym.

……

……

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 3. (0–1)

O typie społeczeństwa

Rzecz jednak w tym, że człowiek rzeczywiście wierzy w to, że państwo to on, i coraz usilniej dąży do tego, by za jego pomocą niszczyć pod jakimkolwiek pretekstem wszelkie twórcze mniejszości, które mu przeszkadzają, i to we wszystkich dziedzinach życia: w polityce, ideologii, przemyśle. W rezultacie tych dążeń społeczna żywiołowość będzie stale łamana przez interwencję państwa; nie będzie mogło zakiełkować żadne nowe ziarno. Społeczeństwo będzie musiało żyć dla państwa, człowiek – dla machiny rządowej.

Na podstawie: W. Osiatyński, *Społeczeństwo* [...], „Wiedza i Życie" 1996, nr 8.

Określ, dla którego typu społeczeństwa charakterystyczny jest przedstawiony opis oraz uzasadnij swój wybór. Zaznacz odpowiedź A. lub B. i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

A.	Społeczeństwo masowe,	ponieważ	**1.**	istnieją silne instytucje obywatelskie kształtujące społeczną żywiołowość i niezależność.
			2.	dobrobyt społeczeństwa zależny jest od aktywności i kreatywnosci jednostek.
B.	Społeczeństwo obywatelskie,		**3.**	społeczeństwo łączą silne więzi emocjonalne z państwem i zależność od jego instytucji.

Zadanie 4. (0–1)

Tabela. Odpowiedź respondentów na pytanie: Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że dla ludzi takich jak Pan(i) nie ma w gruncie rzeczy znaczenia, czy rządy są demokratyczne, czy niedemokratyczne? (w %)

Data badania	2005	2006	2007		2008	2009	2010	2011		2013	2014		2015
	IX/X	XI	IV	XI	VII	I	III	VIII	XI	VII	III	VI	XI
Zgadzam się	50	42	43	29	37	33	41	32	37	37	37	36	40
Nie zgadzam się	39	44	46	58	50	53	48	53	54	52	53	52	53
Trudno powiedzieć	11	14	11	13	12	14	11	15	9	11	10	12	7

Na podstawie: *Opinie o demokracji*, Komunikat z badań CBOS BS/100/2016.

Na podstawie danych z tabeli oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Spadek w poziomie zgody z przytoczonym stwierdzeniem między krańcowymi okresami badania wyniósł 20%.	**P**	**F**
2.	Najbardziej dynamiczna zmiana w opiniach respondentów zbiegła się w czasie z końcem funkcjonowania Sejmu RP V kadencji i z przedterminowymi wyborami parlamentarnymi.	**P**	**F**
3.	Między marcem 2010 roku a sierpniem 2011 roku wzrósł o 5% odsetek respondentów niezgadzających się z przytoczonym stwierdzeniem.	**P**	**F**

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 5. (0–1)

O ruchliwości społecznej

Tekst 1. Trzy lata płatnej nauki zarządzania w Wyższej Szkole Zarządzania i Bankowości […], dodatkowy angielski, kursy z księgowości. Tak wyglądała edukacja Moniki, 30-latki z jednej z podlaskich wsi. Po studiach […] pracowała w Warszawie, […] ale z pensją […] 3 tys. zł brutto miała problemy z utrzymaniem się [...]. Postanowiła więc przeprowadzić się do Sokołowa Podlaskiego, gdzie pracuje jako sekretarka. Pensję ma podobną [,] tyle że koszty życia są mniejsze, choć na kredyt mieszkaniowy wciąż jej nie stać.

Tekst 2. Nie ma co się oszukiwać: jednym z najważniejszych elementów awansu społecznego jest awans finansowy. Jeżeli go nie ma, jeżeli zdobyte wykształcenie nie przekłada się na lepsze warunki pracy, to sam dyplom – szczególnie w sytuacji, gdy wyższe wykształcenie się mocno zdewaluowało – takiego skoku nie zapewni.

serwisy.gazetaprawna.pl

Rozstrzygnij, czy kariera opisana w tekście 1. może być uznana – w świetle tekstu 2. – za przejaw awansu społecznego. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do obu tekstów.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..

……...……

……

……...……...……..

Zadanie 6. (0–1)

Etniczność a konflikty społeczne

Zasadą obowiązującą od początku dziejów ludzkości jest to, że jednym z najbardziej typowych wyznaczników grup ludzkich jest ich zróżnicowanie. Wprawdzie historia ludzkości jest historią konfliktów i wojen, to jednak – mimo ich dużej liczby – liczba przypadków, kiedy odrębne grupy żyją przez większość swojej historii bez konfliktów, jest nieporównywalnie większa niż liczba konfliktów. A zatem zróżnicowanie może stanowić co najwyżej pewien kontekst, w którym konflikty mogą zaistnieć, ale nie muszą. Musiały zatem w pewnym momencie zajść jakieś okoliczności, które do konfliktu doprowadziły.

Te procesy dowodzą więc, że tożsamości etniczne, kulturowe czy narodowe są kreowane, a nie są czymś już z góry danym od pokoleń w gotowym kształcie. Tożsamość etniczna grup jest substancją niezwykle plastyczną. Czynnikiem uaktywniającym proces kreowania tożsamości etnicznych – a może lepiej: krystalizowania czy precyzowania granic własnej tożsamości etnicznej – jest, moim zdaniem, zawsze jedno i to samo: gwałtowna zmiana realnych warunków życia, poziomu życia, układu politycznego, świata idei i myśli itp. Zmiany mogą pojawiać się na rozmaitych poziomach, ale jednakowo – bez względu na swój pierwotny charakter – będą prowadzić do krystalizowania się wyraźnie wyodrębnianych tożsamości. To dopiero konfrontacja – aktywowana poczuciem zagrożenia własnej tożsamości i bytu – z inną grupą uszczegóławia te granice grup kulturowych, etnicznych czy religijnych, które wcześniej były wyznaczone stosunkowo luźno.

Na podstawie: P. Balcerowicz, *Czy istnieją konflikty* [...], www.orient.uw.edu.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Rozstrzygnij, czy poglądy przedstawione w tekście są zgodne ze stwierdzeniem: *Silna potrzeba tożsamości etnicznej ma charakter pierwotny i prowadzi nieuchronnie do konfliktu pomiędzy odmiennymi kulturowo grupami.* Odpowiedź uzasadnij, formułując dwa argumenty.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie –

- ……

……

……

- ……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 7. (0–2)

O grupach mających status mniejszości etnicznej w Rzeczypospolitej Polskiej

1.	2.	3.
Mniejszość spolonizowana językowo, zamieszkująca w województwie podlaskim oraz m.in. w Gdańsku, Białymstoku i Warszawie.	Posługuje się jednym z języków słowiańskich zapisywanych cyrylicą. Zamieszkuje m.in. Beskid Niski oraz województwo dolnośląskie.	Język tej mniejszości zamieszkującej w rozproszeniu wywodzi się z grupy tureckiej, a religia – z judaizmu.

kolumber.pl; www.nowyzmigrod.eu; www.[...].org

Do każdej informacji o mniejszości etnicznej dopisz nazwę tej mniejszości.

1. …… **2.** …… **3.** ……

Zadanie 8. (0–2)

Wykres. Interpretacja wyników wyborów do Sejmu RP z 2015 r.

Parametry:

1. odchylenie standardowe – wyższa wartość oznacza, że poparcie dla danej partii jest silniej zróżnicowane w poszczególnych okręgach
2. korelacja z frekwencją – wyższa wartość oznacza, że dana partia uzyskała większe poparcie w okręgach o wyższej frekwencji
3. korelacja z odsetkiem głosów nieważnych – wyższa wartość oznacza, że partia uzyskała wyższe poparcie w okręgach o wyższym odsetku głosów nieważnych
4. średnia korelacja z innymi partiami – wyższa wartość oznacza, że poparcie dla danej partii w okręgu jest w mniejszym stopniu uwarunkowane wynikiem pozostałych partii

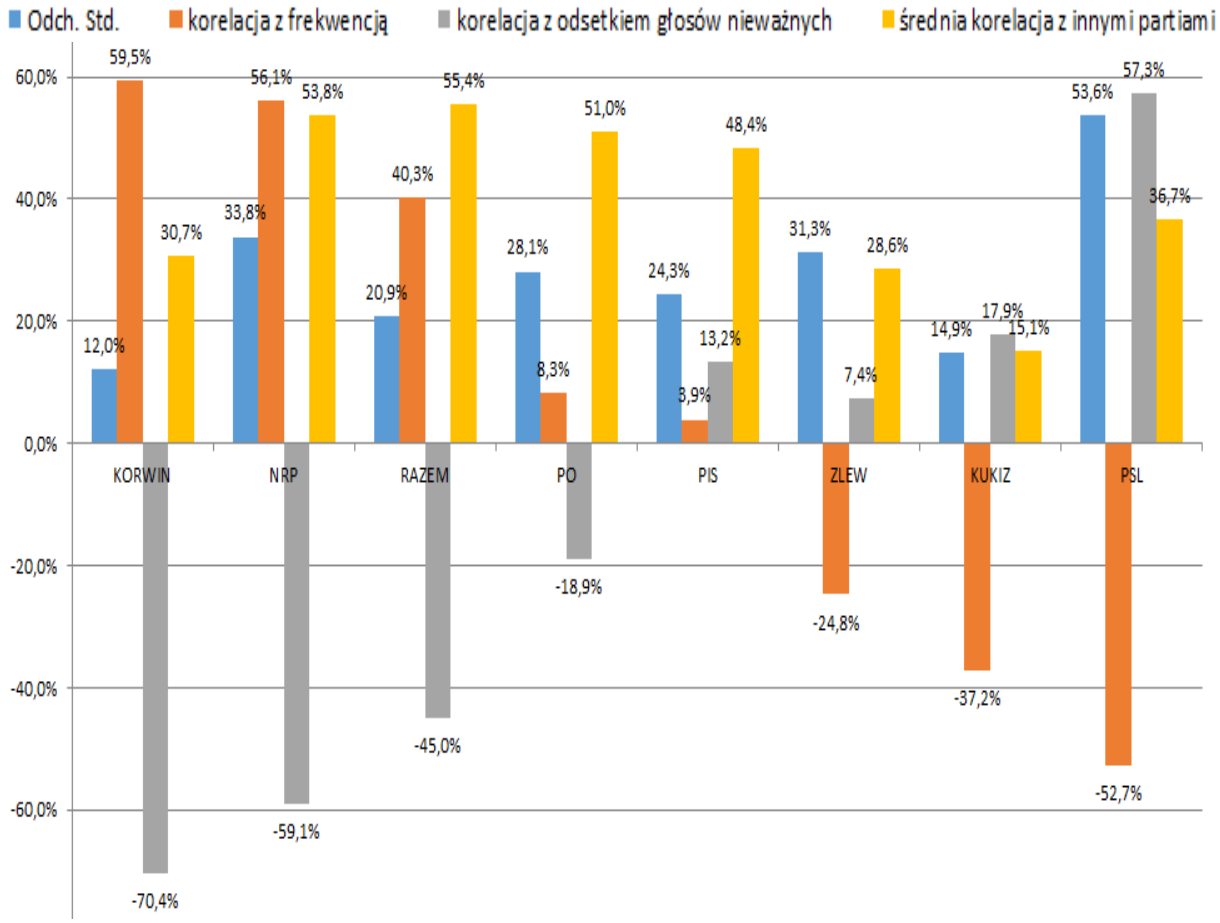

pilaster.blog.onet.pl

Do każdego parametru 1–4 dopisz cechę elektoratu, o której można wnioskować na jego podstawie. Odpowiedzi wybierz spośród podanych:

zaangażowanie w procesy demokratyczne,
terytorialne uwarunkowania sympatii politycznych,
przeciętny poziom wykształcenia,
znajomość procedur wyborczych,
determinacja preferencji wyborczych.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Parametr	Cecha
1.	
2.	
3.	
4.	

Zadanie 9. (0–3)

Tabela. Frekwencja w jednym z rodzajów wyborów w Polsce w latach 1990–2018 (w %)

1990	1994	1998	2002	2006	2010	2014	2018
42,27	33,78	45,35	44,23	45,99	47,32	47,40	54,90
–	–	–	35,02	39,69	35,31	39,97	48,83

Na podstawie: pkw.gov.pl

9.1. Wyjaśnij pojęcie frekwencji wyborczej.

.....

.....

.....

9.2. Podaj nazwę organu władzy, którego dotyczą wszystkie wartości frekwencji z pierwszego wiersza tabeli.

.....

9.3. Wyjaśnij, na czym polegała zmiana przepisów prawnych, która to zmiana spowodowała, że dla wyborów z lat 2002–2018 przedstawiono w tabeli dwie wartości frekwencji.

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

O jednej z form protestu społecznego

[P]olega na jawnym łamaniu wybranych przepisów prawnych w imię motywów etyczno-moralnych. [Jest] „oddolnym” aktem symbolicznego protestu, często dokonywanym w celu zwrócenia uwagi na problemy mniejszości społecznych (zwłaszcza grup o nakładających się na siebie statusach mniejszościowych) […].

Socjologia prawa. Główne problemy i postacie, red. A. Kojder, Z. Cywiński, Warszawa 2015, s. 231–232.

Podaj nazwę formy działania społecznego, której dotyczy tekst.

……..……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 11. (0–1)

O jednym z problemów społeczno-gospodarczych

Wyegzekwowanie drogą sądową należności wynikającej z niezapłaconej faktury trwa ponad dwa lata, kosztuje niemal połowę kwoty będącej przedmiotem roszczenia i wymaga zastosowania czterdziestu trzech oddzielnych przepisów. Te absurdalne regulacje są dobrą nowiną dla [tych], którzy egzekwują ich wykonanie. […] Im wolniej przebiega przewidziane przez prawo postępowanie, tym większa jest pokusa, by zapłacić za przyspieszenie.

T. Harford, *Sekrety ekonomii,* Kraków 2001, s. 282.

Na podstawie tekstu wyjaśnij jeden z powodów działań korupcyjnych.

……

……

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 12. (0–3)

Idea państwa opiekuńczego

Polityczne poparcie dla państwa opiekuńczego w większości przypadków wyrasta ze szlachetnej chęci pomocy tym, którzy są biedni, samotni i obciążeni dziećmi. Opieka niewiele budziłaby kontrowersji i jej zakres byłby pewnie szerszy, gdyby sytuacje te były istotnie przypadkowe czy tymczasowe, to znaczy, gdyby wynikały na przykład ze śmierci, kalectwa czy chwilowej zawodowej bezczynności osoby, która ma największy wkład w dochody rodziny. To dlatego […] prezydent Clinton był za państwową opieką traktowaną jako siatka bezpieczeństwa, ale nie jako sposób na życie. Moralny dylemat, i to bardzo poważny, polega na tym, że wzrost takiej pomocy – tak samo jest z większością ubezpieczeń społecznych – poszerza krąg do niej uprawnionych.

Ten pradawny dylemat nie ma żadnego oczywistego rozwiązania, którego wykrycie wymagałoby tylko odpowiednio przenikliwej intuicji moralnej, natomiast struktury patologii związane z obecnym systemem pomocy społecznej sprawiają, że jest on już nie do utrzymania, i to nie tyle ze względu na jego kosztowność, ile bardziej z powodu jego złowieszczych efektów.

Odkrywając wolność, Poznań 2012, s. 787.

12.1. Na podstawie tekstu sformułuj argument i kontrargument wobec idei państwa opiekuńczego.

Argument – ……

……

……

Kontrargument – ……

……

……

12.2. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Świadczenie nienależące do żadnego z rodzajów instytucji, których nazwy podkreślono w tekście, to

A. renta.

B. alimenty.

C. emerytura.

D. zasiłek chorobowy.

12.3. Wyjaśnij, na czym polega różnica między instytucjami, których nazwy podkreślono w tekście.

……...……..……...….....

……...……

……...…….....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 13. (0–1)

Przepisy prawne z ustawy obowiązującej w Rzeczypospolitej Polskiej

Art. 38.1. Cudzoziemcowi, który utracił obywatelstwo polskie[,] przywraca się obywatelstwo polskie, na jego wniosek.
2. Nie przywraca się obywatelstwa polskiego cudzoziemcowi, który:
1) dobrowolnie wstąpił w okresie od 1 września 1939 r. do 8 maja 1945 r. do służby w wojskach Państw Osi lub ich sojuszników;
2) przyjął w okresie od 1 września 1939 r. do 8 maja 1945 r. urząd publiczny w służbie Państw Osi lub ich sojuszników;
3) działał na szkodę Polski, a zwłaszcza jej niepodległości i suwerenności, lub uczestniczył w łamaniu praw człowieka.

Dz.U. 2012, poz. 161, z późn. zm. (stan prawny na 29 marca 2022 r.).

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Białorusinowi, urodzonemu w 1938 roku w Grodnie, który od 1940 roku przebywał w USA, a którego rodzicie mieli obywatelstwo polskie, zostanie przywrócone obywatelstwo polskie, jeśli wystąpi z takim wnioskiem.	**P**	**F**
2.	Ukraińcowi, urodzonemu w 1925 roku we Lwowie, mającemu do 1939 roku obywatelstwo polskie, który w okresie II wojny światowej uczestniczył w przeprowadzaniu działań eksterminacyjnych UPA na Wołyniu, zostanie przywrócone obywatelstwo polskie, jeśli wystąpi z takim wnioskiem.	**P**	**F**
3.	Wcielenie do oddziałów Wehrmachtu Niemca urodzonego w 1924 roku, mającego przed II wojną światową obywatelstwo polskie i mieszkającego w Katowicach, sprawia, że niemożliwe staje się przywrócenie mu obywatelstwa polskiego.	**P**	**F**

Zadanie 14. (0–2)

Fragmenty *Konstytucji Republiki Estońskiej*

§ 79. Prezydenta Republiki wybiera Riigikogu […]. Prawo do zgłaszania kandydata na urząd Prezydenta Republiki przysługuje nie mniej niż 1/5 członków Riigikogu. Na kandydata na urząd Prezydenta Republiki może być zgłoszona osoba, która uzyskała prawa obywatelskie Estonii z mocy urodzenia i ukończyła 40 lat. […]
§ 80. Prezydenta Republiki wybiera się na 5 lat. Nikt nie może zostać wybrany na urząd Prezydenta Republiki więcej niż na dwie kolejne kadencje. […]

libr.sejm.gov.pl

Podaj dwa podobieństwa i dwie różnice w konstytucyjnym mechanizmie powoływania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Prezydenta Republiki Estońskiej.

Podobieństwa:

- …….
  …….
- …….
  …….

Różnice:

- …….
  …….
- …….
  …….

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 15. (0–2)

Przepisy prawne z konstytucji jednego z państw europejskich

Art. 169. […] 1. Zgromadzenie Federalne wykonuje zwierzchni nadzór nad Radą Federalną i administracją federalną, sądami federalnymi i innymi podmiotami, którym powierzono realizację zadań Federacji.
Art. 174. […] Rada Federalna jest najwyższą władzą rządzącą i wykonawczą Federacji.
Art. 176. […] 1. Prezydent Federacji przewodniczy Radzie Federalnej.
2. Prezydenta Federacji oraz wiceprezydenta wybiera Zgromadzenie Federalne spośród członków Rady Federalnej na okres jednego roku.
3. Wykluczony jest ponowny wybór na kolejny rok. Prezydent Federacji nie może być wybrany na wiceprezydenta na kolejny rok.
Art. 182. […] 1. Rada Federalna wydaje przepisy stanowiące prawo w formie rozporządzeń […].
2. Zajmuje się ona wykonywaniem ustaw, uchwał Zgromadzenia Federalnego oraz wyroków organów sądowych Federacji.

libr.sejm.gov.pl

15.1. Podaj nazwę państwa, z którego ustawy zasadniczej pochodzą przytoczone przepisy prawne.

……

15.2. Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	W państwie, którego fragment konstytucji przedstawiono powyżej, realizowana jest zasada trójpodziału władzy.	**P**	**F**
2.	Kompetencje Rady Federalnej określone w art. 182 decydują o parlamentarno-gabinetowym ustroju tego państwa.	**P**	**F**
3.	Prezydent Federacji jest wybierany w wyborach pośrednich.	**P**	**F**

Zadanie 16. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy i Azji

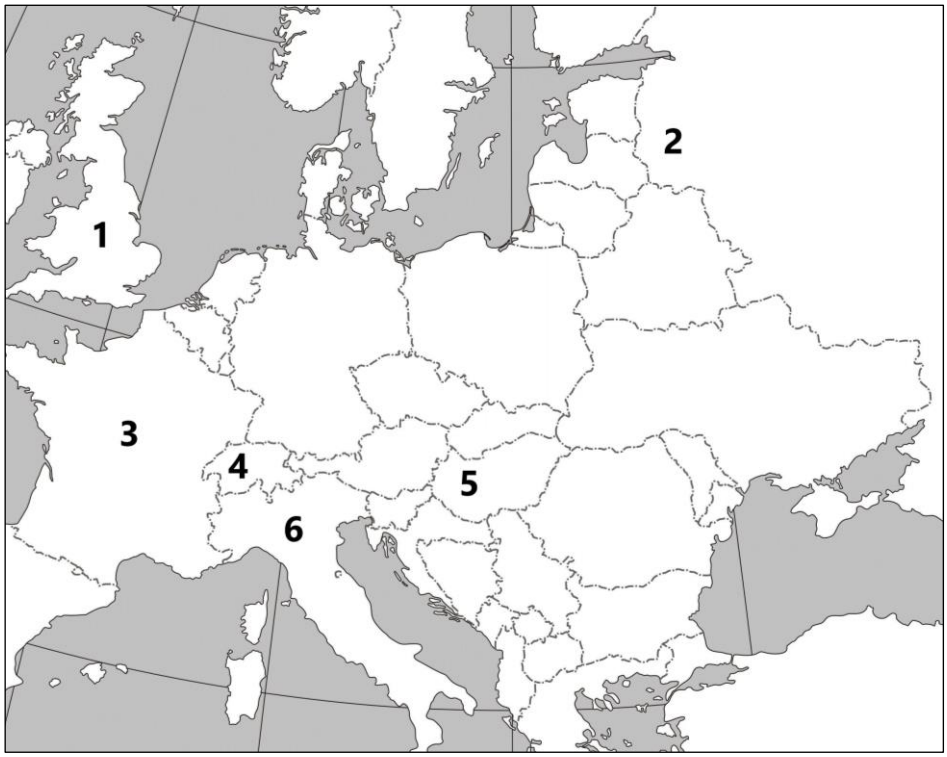

Uzupełnij tabelę – do każdej informacji dopisz nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Informacja o państwie	Nazwa państwa	Numer
A.	Państwo o monarchicznej formie rządu.		
B.	Państwo z jednoizbowym parlamentem.		
C.	Państwo o systemie parlamentarno-prezydenckim.		

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 17. (0–2)

Przepisy prawne z art. 162 *Konstytucji RP*

1. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów na pierwszym posiedzeniu nowo wybranego Sejmu.
2. Prezes Rady Ministrów składa dymisję Rady Ministrów również w razie:
   1) nieuchwalenia przez Sejm wotum zaufania dla Rady Ministrów,
   2) wyrażenia Radzie Ministrów wotum nieufności,
   3) rezygnacji Prezesa Rady Ministrów. […]

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 29 marca 2022 r.).

Uzupełnij tekst – wpisz właściwe nazwy: organu władzy (1. i 3.), podmiotu uprawnionego (2.) oraz rodzaju instytucji prawnej (4.).

Czynności związane z instytucją prawną, której nazwę podkreślono w art. 162 ust. 2 pkt 1, inicjuje złożenie odpowiedniego wniosku przez **(1.)** ……..…...……...……..… . Natomiast instytucja prawna, której dotyczy art. 162 ust. 2 pkt 2, wymaga złożenia przez **(2.)** ……..…...……..… wniosku zawierającego jednocześnie propozycję kandydata na **(3.)** ……..…...……...……..… . Ten wymóg zapewnia ciągłość funkcjonowania władz i jest określany jako **(4.)** ……..…...……...…….…….. .

Zadanie 18. (0–1)

Przepisy prawne z art. 61. *Ustawy o samorządzie gminnym*

1. Gospodarka finansowa gminy jest jawna.
2. Wójt niezwłocznie ogłasza uchwałę budżetową i sprawozdanie z jej wykonania w trybie przewidzianym dla aktów prawa miejscowego.
3. Wójt informuje mieszkańców gminy o założeniach projektu budżetu, kierunkach polityki społecznej i gospodarczej oraz wykorzystywaniu środków budżetowych.

Dz.U. 1990, nr 16, poz. 95, z późn. zm. (stan prawny na 29 marca 2022 r.).

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Organami nadzoru w zakresie spraw dotyczących kwestii unormowanych w przytoczonych przepisach prawnych są

A. sejmik wojewódzki i wojewoda.

B. regionalna izba obrachunkowa i starosta.

C. Najwyższa Izba Kontroli i sąd administracyjny.

D. regionalna izba obrachunkowa i wojewoda.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 19. (0–1)

Prawo unijne a prawo krajowe

Z perspektywy polskiej konstytucji nie da się postawić tezy, w myśl której pierwszeństwo prawa Unii Europejskiej odnosi się nie tylko do ustaw, ale także do samej konstytucji. W odniesieniu do prawa pierwotnego Unii wynika to z faktu, że podstawowe jego normy są ujęte w formie umów międzynarodowych […].

L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Warszawa 2009, s. 422.

Uzasadnij trafność przytoczonej oceny, odnosząc się do uregulowań prawnych obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej.

……..……

…….....

…….....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 20. (0–2)

O etapie w procesie legislacyjnym w Rzeczypospolitej Polskiej

W Sejmie RP odbywa się przedstawianie sprawozdania komisji o projekcie ustawy, potem przeprowadza się debatę nad projektem oraz jest możliwość zgłaszania poprawek i wniosków. Prawo wnoszenia poprawek do projektów ustaw przysługuje wtedy m.in. wnioskodawcy, grupie co najmniej 15 posłów, przewodniczącemu klubu lub upoważnionemu przez niego wiceprzewodniczącemu oraz Radzie Ministrów.

Na podstawie: art. 44 i 45 *Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej*, M.P. 2021, poz. 1020 (stan prawny na 29 marca 2022 r.).

20.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Przedstawiony etap procesu legislacyjnego to

A. zgłoszenie projektu ustawy.

B. pierwsze czytanie projektu ustawy.

C. drugie czytanie projektu ustawy.

D. trzecie czytanie projektu ustawy.

20.2. Rozstrzygnij, czy istnieją okoliczności, w których Prezydent RP może uczestniczyć w opisanym etapie procesu legislacyjnego. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..

…….....

…….....

Zadanie 21. (0–1)

O jednej z funkcji w wymiarze sprawiedliwości w Polsce

W zakresie orzekania osoby te – niesprawujące funkcji sędziego – są niezawisłe i podlegają jedynie *Konstytucji RP* oraz innym ustawom. Instytucja ta postrzegana jest jako niezmiernie ważny element kontroli społecznej. Osoby stanowiące tę instytucję mają za zadanie czuwać między innymi nad tym, aby wyroki wydawane zgodnie z literą prawa były także sprawiedliwe w odbiorze opinii publicznej.

Na podstawie: ms.gov.pl

Podaj nazwę funkcji osób, których dotyczy tekst.

…….....

Zadanie 22. (0–2)

Fragment pisma procesowego

Sąd Okręgowy w Katowicach
Wydział […]

[Strona 1.]: Krzysztof Nowak
zam. w Katowicach, ul. Biała 14
[Strona 2.]: Jan Kowalski
zam. w Katowicach, ul. Czarna 15

Wartość przedmiotu sporu: 100 000 zł

[…] o wydanie nieruchomości

Wnoszę o:
1) nakazanie Janowi Kowalskiemu, by wydał nieruchomość gruntową o powierzchni 0,6 ha położoną w Starej Wsi, objętą księgą wieczystą KW nr 644/22 Sądu Rejonowego w Katowicach, stanowiącą własność Krzysztofa Nowaka;
2) zasądzenie od Jana Kowalskiego na rzecz Krzysztofa Nowaka kosztów procesu według norm przypisanych.

Na podstawie:[…].blox.pl

22.1. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Wydział Sądu Okręgowego w Katowicach, który powinien rozpatrzyć wskazane pismo, to wydział

A. karny.

B. cywilny.

C. ubezpieczeń społecznych.

D. gospodarczy odwoławczy.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

22.2. Uzupełnij tekst – wpisz kolejno nazwy właściwej strony w postępowaniu sądowym.

W przedstawionej sytuacji Krzysztof Nowak był ……., natomiast Jan Kowalski –

…… .

Zadanie 23. (0–2)

Przepisy prawne z kodeksów obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej

Przepis 1. Nie popełnia przestępstwa, kto w obronie koniecznej odpiera bezpośredni, bezprawny zamach na jakiekolwiek dobro chronione prawem.
Przepis 2. Każdy człowiek od chwili urodzenia ma zdolność prawną.
Przepis 3. W sprawach o przestępstwa ścigane na wniosek postępowanie z chwilą złożenia wniosku toczy się z urzędu.

Dz.U. 1964, nr 16, poz. 93, z późn.zm.; Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553, z późn. zm.; Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm. (stan prawny na 29 marca 2022 r.).

Do każdego przepisu dopisz nazwę kodeksu, w którym został on zamieszczony.

Przepis 1. – ……..……..……..…….....

Przepis 2. – ……..……..……..…….....

Przepis 3. – ……..……..……..…….....

Zadanie 24. (0–1)

Przepisy prawne z *Konstytucji RP*

Art. 7. Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.
Art. 30. Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela.
Art. 31.1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.
Art. 77.2. Ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 29 marca 2022 r.).

Odwołując się do jednego z przytoczonych przepisów prawnych, uzasadnij, że prawa i wolności człowieka nie są nadawane przez państwo.

…….....

…….....

…….....

…….....

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 25. (0–1)

O koniunkturalnym podejściu do praw człowieka

Ostatnia faza walki o prawa człowieka to czasy zimnej wojny. Ponieważ wolny świat mógł używać praw człowieka jako skutecznej broni przeciw komunizmowi, prawa te stały się poręcznym narzędziem polityki. Jednak gdy komuniści stracili władzę, ich pogromcy stracili zainteresowanie sprawą praw człowieka. Niespełna dekadę później wśród zagorzałych orędowników idei praw człowieka pozostały już tylko organizacje pozarządowe, kilka organizacji międzynarodowych i parę rządów. Na przełomie wieków przyszły kolejne zmiany. Zimną wojnę zastąpiła wojna z terroryzmem, w której prawa człowieka były zawadą.

Na podstawie: wyborcza.pl

Sformułuj argument i kontrargument do oceny podkreślonej w tekście.

Argument – .....

.....

.....

Kontrargument – .....

.....

.....

Zadanie 26. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy w pierwszym kwartale 1991 roku

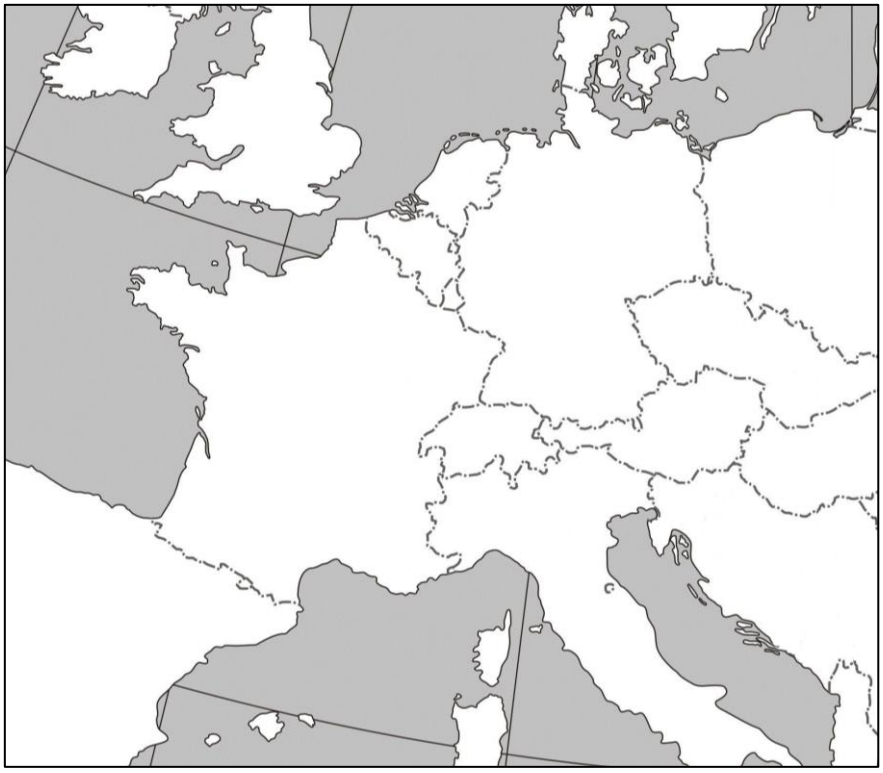

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Uzasadnij, że na mapie przedstawiono podział polityczny Europy z pierwszego kwartału 1991 roku. Sformułuj dwa argumenty, odnosząc się do granic zaznaczonych państw oraz wydarzeń, które spowodowały zmiany terytorialne.

- …….

  …….

- …….

  …….

Zadanie 27. (0–1)

O wydarzeniach związanych z państwami Europy Wschodniej
21 marca [2014 r.] – Rada Federacji, izba wyższa parlamentu Rosji, ratyfikowała traktat o przyjęciu Republiki Krymu [i Sewastopola] do Federacji Rosyjskiej. Dokumenty ratyfikacyjne podpisuje prezydent Putin.
27 marca [2014 r.] – Zgromadzenie Ogólne ONZ przyjęło niewiążącą rezolucję potępiającą referendum na Krymie z 16 marca i aneksję półwyspu przez Rosję.

www.polskieradio.pl

Podaj nazwę zasady prawa międzynarodowego, której złamanie potwierdzają wydarzenia opisane w tekście.

……

Zadanie 28. (0–3)

Z umowy międzynarodowej podpisanej w Warszawie dnia 28 lipca 1993 roku

Artykuł 10.1. Od chwili zawarcia małżeństwo kanoniczne wywiera takie skutki, jakie pociąga za sobą zawarcie małżeństwa zgodnie z prawem polskim […].

Dz.U. 1998, nr 51, poz. 318.

28.1. Podaj nazwę typu umowy międzynarodowej, której fragment został przytoczony.

.....

28.2. Podaj imię i nazwisko Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, który ratyfikował wskazaną umowę międzynarodową.

……

28.3. Podaj nazwę strony, z którą Rzeczpospolita Polska podpisała wskazaną umowę międzynarodową.

……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 29. (0–2)

Fotografia ze strony internetowej UE

Dziennik Urzędowy **C 306**

Unii Europejskiej

Wydanie polskie — Informacje i zawiadomienia — **Tom 50** **17 grudnia 2007**

Powiadomienie nr	Spis treści	Strona
2007/C 306/01	**Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską podpisany w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r.**	1

eur-lex.europa.eu

29.1. Rozstrzygnij, czy jednym z traktatów, którego przepisy zostały zmienione przez traktat z Lizbony, był traktat paryski. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie – ……

Uzasadnienie – ……..

…….....

…….....

29.2. Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź.

Instytucja Unii Europejskiej niefunkcjonująca przed wejściem w życie traktatu z Lizbony to

A. Rada Unii Europejskiej.

B. Europejski Bank Centralny.

C. stały Przewodniczący Rady Europejskiej.

D. Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich.

Zadanie 30. (0–2)

Misja polskich żołnierzy

To było największe starcie bojowe polskich żołnierzy od czasów II wojny światowej. Jednak bitwa w Karbali przez kilka lat pozostawała tajemnicą misji. Karbala była ważnym miejscem z racji swojego strategicznego położenia oraz dlatego, że jest świętym miastem dla szyitów. Do bitwy doszło, gdy do miasta przybyły miliony pielgrzymów w związku ze świętem Aszura. Wraz z pojawieniem się pielgrzymów w mieście ujawniły się nieźle uzbrojone bojówki rebelianckie.

Na podstawie: www.nowastrategia.org.pl; www.polskatimes.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Fragment mapy politycznej Azji i Afryki

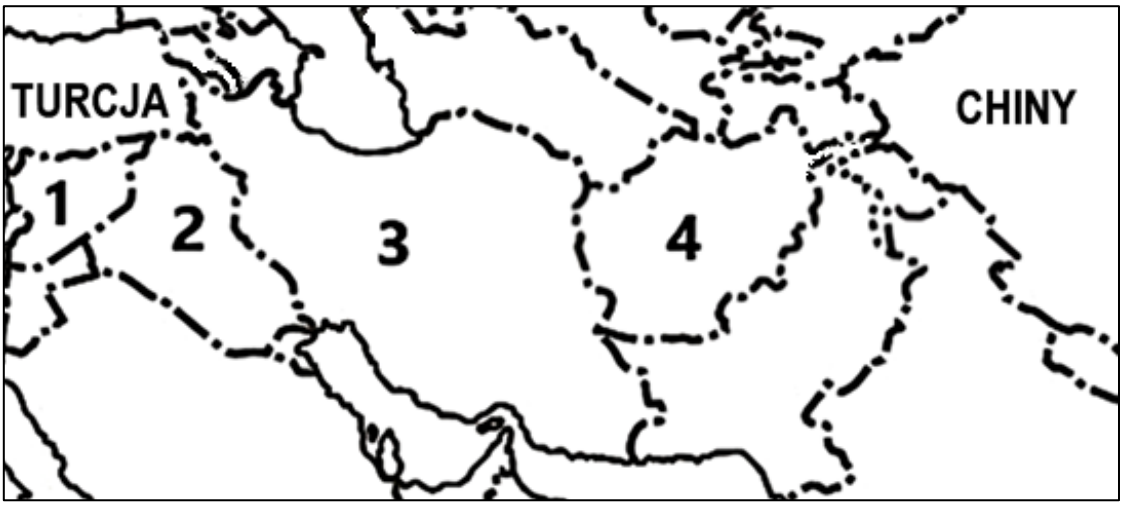

30.1. Podaj nazwę państwa, w którym miały miejsce opisane wydarzenia, oraz numer, którym oznaczono to państwo na mapie.

Nazwa państwa – ……...……..

Numer na mapie – ……

30.2. Podaj pełną polską nazwę międzynarodowej organizacji polityczno-wojskowej, która zorganizowała opisaną misję.

……

Zadanie 31. (0–12)

Wybierz jeden z podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Porównaj kompetencje centralnych organów władzy prawodawczej we współczesnej Rzeczypospolitej Polskiej z rozwiązaniami z przytoczonych fragmentów *Konstytucji RP* z 17 marca 1921 roku. Weź pod uwagę kompetencje: ustrojodawcze, ustawodawcze, wobec Prezydenta RP i wobec Rady Ministrów RP.

Fragmenty *Konstytucji RP* z 17 marca 1921 r.

Art. 10. Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje Rządowi i Sejmowi. […]
Art. 33. Posłowie mają prawo zwracać się z interpelacjami do Rządu bądź do poszczególnych ministrów w sposób, regulaminem przepisany. Minister ma obowiązek udzielić odpowiedzi ustnie lub pisemnie w terminie nie dłuższym niż 6 tygodni albo w umotywowanym oświadczeniu usprawiedliwić brak rzeczowej odpowiedzi. Na żądanie interpelantów odpowiedź musi być Sejmowi zakomunikowana. Sejm może odpowiedź Rządu uczynić przedmiotem dyskusji i uchwały.
Art. 35. Każdy projekt ustawy przez Sejm uchwalony będzie przekazany Senatowi do rozpatrzenia. Jeżeli Senat nie podniesie w ciągu 30 dni od dnia doręczenia mu uchwalonego projektu ustawy żadnych przeciwko niemu zarzutów – Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

ogłoszenie ustawy. Na wniosek Senatu Prezydent Rzeczypospolitej może zarządzić ogłoszenie ustawy przed upływem 30 dni.
Jeżeli Senat postanowi projekt, uchwalony przez Sejm, zmienić lub odrzucić, powinien zapowiedzieć to Sejmowi w ciągu powyższych 30 dni, a najdalej w ciągu następnych dni 30 zwrócić Sejmowi z proponowanemi zmianami.
Jeżeli Sejm zmiany, przez Senat proponowane, uchwali zwykłą większością, albo odrzuci większością 11/20 głosujących – Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy w brzmieniu ustalonem ponowną uchwałą Sejmu.
Art. 37. Postanowienia artykułów […] 33 stosują się odpowiednio także do Senatu, względnie jego członków.
Art. 39. Prezydenta Rzeczypospolitej wybierają na lat siedem bezwzględną większością głosów Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe. […]
Art. 51. […] Za zdradę kraju, pogwałcenie Konstytucji lub przestępstwa karne Prezydent Rzeczypospolitej może być pociągnięty do odpowiedzialności tylko przez Sejm uchwałą, powziętą większością 3/5 głosów, przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. Sprawę rozpatruje i wyrok wydaje Trybunał Stanu […].
Art. 58. Do odpowiedzialności parlamentarnej pociąga ministrów Sejm zwyczajną większością. Rada Ministrów i każdy minister z osobna ustępują na żądanie Sejmu.
Art. 59. […] Uchwała, stawiająca ministra w stan oskarżenia, musi być powzięta w obecności conajmniej połowy ustawowej liczby posłów większością 3/5 oddanych głosów. Rozpoznanie spraw i wydanie wyroku należy do Trybunału Stanu. […]
Art. 64. Trybunał Stanu składa się z Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, jako przewodniczącego, oraz dwunastu członków, których wybierają z poza swego grona: ośmiu Sejm i czterech Senat. […]
Art. 81. Sądy nie mają prawa badania ważności ustaw należycie ogłoszonych.
Art. 125. Zmiana Konstytucji może być uchwalona tylko w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów, względnie członków Senatu, większością 2/3 głosów. […]
Wniosek o zmianę Konstytucji winien być podpisany co najmniej przez 1/4 ustawowej liczby posłów […].
Drugi z rzędu na zasadzie tej Konstytucji wybrany Sejm może dokonać rewizji Ustawy Konstytucyjnej własną uchwałą, powziętą większością 3/5 głosujących, przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów. […]

Dz.U. 1921, nr 44, poz. 267.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Temat 2.

Scharakteryzuj system ochrony praw człowieka w Rzeczypospolitej Polskiej, biorąc pod uwagę systematykę z niniejszego schematu.

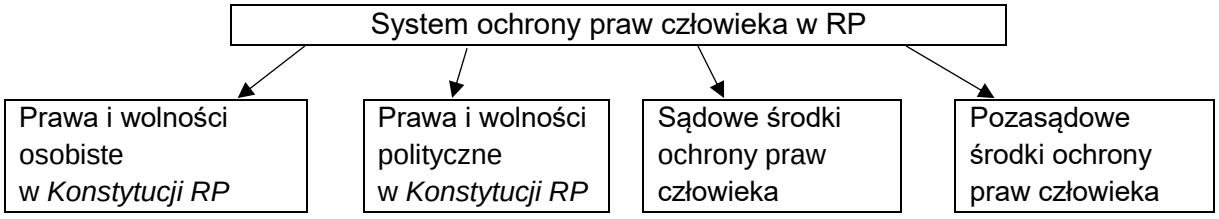

Temat 3.

Od traktatu paryskiego do traktatu z Lizbony – scharakteryzuj etapy integracji europejskiej w aspekcie traktatowym, gospodarczym i terytorialnym.

WYPRACOWANIE
na temat nr ……

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

BRUDNOPIS *(nie podlega ocenie)*

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl